

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ФІЗИКО-МЕХАНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Г.В. КАРПЕНКА**

УХВАЛЕНО

рішення Вченої ради Фізико-механічного
інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України
(від 22 травня 2025 р. протокол №4)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Фізико-механічного
інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України
академік НАН України

Зіновій НАЗАРЧУК
«23» травня 2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ВІЛЬНОГО ВИБОРУ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НА ТРЕТЬОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ РІВНІ
ФІЗИКО-МЕХАНІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМ. Г.В. КАРПЕНКА
НАН УКРАЇНИ**

Спеціальність

161 Хімічні технології та інженерія

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. «Положення про порядок вільного вибору вибірових навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні» (далі - Положення) Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка (далі - Інститут) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (стаття 62, пункт 15) та визначає процедуру проведення та оформлення запису здобувачів вищої освіти на вивчення блоку вибірових навчальних дисциплін (далі – вивчення вибірових навчальних дисциплін), передбачених відповідною освітньо-науковою програмою, навчальними планами підготовки відповідно до ліцензійних умов.

1.2. Дане Положення розроблено з метою конкретизації процедури формування переліку, вибору та подальшого вивчення вибірових навчальних дисциплін із здобувачами вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні (аспіранти) для отримання освітнього наукового ступеня «доктор філософії».

1.3. Для планування та організації навчального процесу складається робочий навчальний план, який формується на підставі освітньо-наукової програми і навчального плану спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія».

1.4. До переліку навчальних дисциплін входять нормативні дисципліни, які є обов'язковими для вивчення усіма здобувачами вищої освіти та вибірові навчальні дисципліни, які здобувачі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні обирають самостійно.

1.5. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні - це дисципліни, які вводяться випусковою кафедрою Інституту для ефективного використання можливостей Інституту з метою забезпечення освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів вищої освіти, підвищення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, врахування регіональних потреб тощо.

1.6. Вибіркові навчальні дисципліни освітньо-наукової підготовки надають можливість здійснення поглибленої підготовки за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія», що визначають характер майбутньої діяльності, сприяють академічній мобільності здобувача вищої освіти та його особистим інтересам.

1.7. Аспіранти обирають вибірові навчальні дисципліни на весь період навчання.

1.8. Завідувач випускової кафедри, що пропонує вибірові навчальні дисципліни, забезпечує підготовку робочих навчальних програм (силабусів) з

дисциплін, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для вивчення вибіркового навчальних дисциплін.

1.9. Перелік вибіркового навчальних дисциплін, обраних для навчання, може змінюватись для наступного набору аспірантів.

1.10. Вивчення вибіркового дисциплін аспірантами Інституту проводиться згідно з «Положенням про організацію навчального процесу Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України» та за затвердженим розкладом навчальних занять.

2. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ РІВНІ

2.1. Право вільного вибору вибіркового дисциплін надається усім здобувачам вищої освіти на першому курсі навчання. Кількість вибіркового навчальних дисциплін, кількість годин на їх вивчення, форми контролю визначаються робочим навчальним планом спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія», за яким навчається здобувач вищої освіти.

2.2. Завідувач випускової кафедри впродовж листопада поточного навчального року проводить загальні збори здобувачів вищої освіти, які поступили на перший курс навчання, на яких доводить до відома аспірантів перелік вибіркового навчальних дисциплін та нормативні вимоги щодо їх вивчення.

2.3. Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти здійснюється шляхом подання письмової заяви на ім'я завідувача випускової кафедри до 10 грудня поточного навчального року.

2.4. На підставі поданих аспірантами заяв, складають списки здобувачів вищої освіти для вивчення відповідної вибіркової навчальної дисципліни. У разі, якщо здобувачем вищої освіти не надано жодної заяви (окрім випадку з поважних причин: хвороба, академічна мобільність тощо) для вивчення окремої вибіркової навчальної дисципліни, то завідувач випускової кафедри доводить до відома здобувачів вищої освіти перелік вибіркового навчальних дисциплін, що будуть вивчатись.

2.5. Заява зберігається у відділі інформаційно-аналітичного забезпечення Інституту протягом усього терміну навчання здобувача вищої освіти.

2.6. Здобувач вищої освіти, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) не визначився з вибіровими навчальними

дисциплінами, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того, як він з'явився на навчання.

2.7. Здобувач вищої освіти, який не визначився з переліком вибіркового навчальних дисциплін та не подав заповнену заяву у встановлені терміни, буде включений до групи для вивчення тих навчальних дисциплін, які визначить завідувач випускової кафедри у встановленому порядку.

2.8. На обрані навчальні дисципліни готуються робочі навчальні плани (силабуси) і навчальні дисципліни включаються до розкладу занять.

2.9. Після формування груп з вивчення вибіркового навчальних дисциплін, інформація про вибірково навчальні дисципліни вноситься до індивідуального плану аспіранта. З цього моменту вибірково навчальна дисципліна стає для здобувача вищої освіти обов'язковою.

2.10. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти розробляється на навчальний рік на підставі навчального плану і включає всі нормативні навчальні дисципліни та вибірково навчальні дисципліни, обрані здобувачем вищої освіти, з обов'язковим дотриманням нормативно встановлених термінів підготовки аспіранта, з урахуванням структурно-логічної послідовності вивчення навчальних дисциплін, що визначають зміст освіти за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія», та системи оцінювання (підсумковий контроль знань, атестація випускника).

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Викладання вибіркового навчальних дисциплін є свідченням спроможності кафедри оперативно забезпечити потреби здобувачів вищої освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія».

3.2. Для забезпечення відповідності до сучасних вимог, перелік вибіркового навчальних дисциплін має переглядатися та оновлюватися.

3.3. Пропозиції щодо змін до переліку вибіркового навчальних дисциплін на наступний навчальний рік формуються завідувачем випускової кафедри у поданні на ім'я директора Інституту до 01 листопада поточного навчального року.

3.4. Перелік вибіркового навчальних дисциплін подається на затвердження до Вченої ради Інституту, після чого вносяться зміни до навчальних планів.

3.5. При розгляді змін до переліку вибіркових навчальних дисциплін обов'язково аналізується забезпечення кафедри щодо можливості організації освітнього процесу високої якості. Основними критеріями є: кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання, підвищення кваліфікації, досвід).

4. ПРОЦЕДУРА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ

4.1 У разі поновлення здобувача вищої освіти перезарахування вибіркових навчальних дисциплін проводиться завідувачем випускової кафедри на підставі академічної довідки, наданої здобувачем вищої освіти в установленому порядку.

4.2 Перезарахування кредитів вибіркових навчальних дисциплін проводиться за рахунок фактично вивчених навчальних дисциплін певного циклу за умови однакової (або більшої) кількості кредитів.

4.3 Вчена рада Інституту може дозволити здобувачам вищої освіти - учасникам програм академічної мобільності зараховувати вибіркові навчальні дисципліни, які прослухані в іншому ВНЗ-партнері, але не передбачені навчальним планом спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія».

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Усі зміни та доповнення до даного Положення вносяться випусковою кафедрою, розглядаються Вченою радою Інституту в установленому порядку та затверджуються директором Інституту.

ПОГОДЖЕНО:

Вчений секретар Вченої
ради,
к.т.н., ст.н.с.

Валентина КОРНІЙ

Завідувач випускової
кафедри 161
«Хімічні технології та
інженерія»,
д.т.н., ст.н.с.

Сергій КОРНІЙ

